
[2021-32-RE](#)

Causa 2021-32-RE

(Beltrame Moreno c/ Puertas Torres)

Número de registre 237-2021. Recurs d'empara

Aute del 18 de maig del 2021

BOPA núm. 60, del 26 de maig del 2021

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 20 d'abril del 2021, per la representació processal de la Sra. Isabel Beltrame Moreno, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 30 de novembre del 2020 i contra l'aute del 29 de març del 2021, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que retrotregui el procediment al moment anterior a la vulneració al·legada. Així mateix, demana la suspensió dels efectes de la sentència impugnada fins a la resolució constitucional, per tal d'evitar una situació de difícil solució;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. La representació processal de la Sra. Vanessa Puertas Torres va formular una demanda pel procediment de mínima quantia contra la Sra. Isabel Beltrame Moreno, en què sol·licitava el pagament de 936,00 € en concepte de despeses de guarda de la mascota de la defenent i altres despeses complementàries generades durant l'estada de l'animal en el seu negoci de guarderia canina del 31 de gener del 2018 fins al 17 de març del mateix any.

La Sra. Isabel Beltrame Moreno va contestar la demanda i va presentar una demanda reconvençional mitjançant la qual reclamava la condemna de la part agent al pagament de 296,60 €, corresponent a despeses veterinàries, atesa la desnutrició severa de la mascota.

1.2. El 25 de setembre del 2019, la Secció Civil de la Batllia dictava una sentència mitjançant la qual estimava la demanda principal i condemnava la Sra. Isabel Beltrame Moreno a pagar a la demandant 936,00 €, més els interessos legals comptats a partir de la contesta a la demanda, així com al pagament de les costes processals (24,02 €) amb exclusió dels honoraris d'advocat i de procurador.

1.3. La representació processal de la Sra. Isabel Beltrame Moreno va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta sentència i, després de no donar lloc a les seves pretensions probatòries -aute del 29 de setembre del 2020- la Sala Civil va dictar una sentència del 30 de novembre del 2020 que desestimava aquest recurs, confirmava íntegrament la decisió de la primera instància i imposava a l'apel·lant les costes ocasionades en aquesta alçada, exclosos però honoraris d'advocat i de procurador.

1.4. Després de demanar el benefici de justícia gratuïta davant el Tribunal Constitucional, el qual li va ser atorgat mitjançant un aute del 17 de febrer del 2021, el 15 de març del mateix any, l'advocada designada d'ofici com a representació processal de la Sra. Isabel Beltrame Moreno va interposar un incident de nul·litat contra la sentència de la Sala Civil esmentada.

1.5. Malgrat l'extemporaneïtat de la presentació d'aquest incident, la Sala Civil va dictar un aute en què examinava les al·legacions de la recurrent i decidia no admetre a tràmit aquest incident per considerar que no s'havia situat a la recurrent en indefensió.

1.6. El 20 d'abril del 2021, la representació processal de la Sra. Isabel Beltrame Moreno va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 30 de novembre del 2020 i contra l'aute del 29 de març del 2021, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent en empara sustenta que la sentència del 30 de novembre del 2020 i l'aute del 29 de març del 2021, dictats per la Sala Civil vulneren els drets fonamentals a la jurisdicció, a un procés degut i a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

- En primer terme, exposa que l'aute impugnat vulnera el dret a la jurisdicció respecte de la presentació extemporània de l'incident de nul·litat. La Sala Civil va considerar que la sol·licitud de justícia gratuïta no tenia efectes suspensius del còmput per interposar l'incident de nul·litat, però, segons el seu parer, aquesta argumentació infringeix els drets a la jurisdicció i a un procés degut. Al·lega que va interposar l'incident en el termini de 13 dies des de l'obtenció del benefici de justícia gratuïta i el fet de no haver presentat l'incident davant el Tribunal Superior de Justícia fins haver obtingut el reconeixement de la justícia gratuïta per part del Tribunal Constitucional no pot ser un

argument vàlid per efectuar una presentació extemporània, ja que desconeixia si es formularia directament el recurs d'empara o l'incident de nul·litat. La no suspensió del termini per presentar l'incident de nul·litat la situa en indefensió.

- En segon terme, sosté que l'aute impugnada vulnera el seu dret a la jurisdicció, pel fet d'afirmar que el seu incident contenia al·legacions *ex novo*. En primer lloc, entén que l'al·legació sobre la inadmissió de les proves no és un argument nou, ja que no es va fonamentar exclusivament en la providència del 22 de novembre del 2018, que refusava diverses proves proposades per ella, sinó que la vulneració dels seus drets fonamentals es va produir de manera constant i reiterada, havent demanat la pràctica de moltes proves que s'haurien d'haver admès per a millor proveir.

La Sala Civil va entendre que l'argument de la manca de representació lletrada també era un argument *ex novo*, però ella va reconèixer que no li calia advocat i que la seva proposta de pràctica de diverses proves, al seu criteri útils i necessàries, es va fer d'acord amb les regles de la bona fe i sense intenció de perjudicar a tercers.

- En darrer terme, afirma que la sentència impugnada vulnera els seus drets fonamentals i no va prendre en consideració les circumstàncies concurrents del procediment de primera instància. Així, no es va prendre en consideració que la manca d'admissió de les proves interessades per ella la deixava en situació d'indefensió, atès que aquestes eren necessàries per a la resolució del fons de l'afer.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que retrotregui el procediment al moment anterior a la vulneració al·legada. Així mateix, demana la suspensió dels efectes de la sentència impugnada fins a la resolució constitucional, per tal d'evitar una situació de difícil solució.

2.2. Argumentació de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia

- La sentència de la Sala Civil refereix que la recurrent considerava que no s'havia d'abonar la factura de 936,00 € en concepte de despeses de guarda de la mascota "*Diams*" exigida via demanda i, alhora, havia plantejat una demanda reconvençional per un import de 296,90 € en concepte de la factura del veterinari per desnutrició de l'animal.

La sentència de primera instància va estimar la demanda i va desestimar la reconvençió. En apel·lació, la Sala Civil entén que la part recurrent reconeix l'extemporaneïtat de la prova sol·licitada, de manera que la seva inadmissió és procedent, i considera a la vegada que, d'acord amb la seva jurisprudència, no concorren els requisits per a la seva tramitació com a prova per a millor proveir.

- Quant a l'al·legació de l'errada en la valoració de la prova efectuada per la primera instància, la Sala Civil considera aquesta valoració encertada ateses les circumstàncies concretes d'edat i de salut de l'animal. Afegeix que l'informe emès pel veterinari és lògic i congruent, i que la conclusió assolida resulta la més probable, sense que es pugui entendre que la patologia diagnosticada fos atribuïble a un excés d'activitat física, de manera que no es pot tenir per acreditada la negligència en la cura de l'animal.

- En darrer terme, respecte de la desestimació de la demanda reconvençional, la Sala Civil confirma la inexistència de responsabilitat en la cura de l'animal, destacant que el seu estat responia al tumor

pulmonar que patia la mascota.

- L'aute que resol l'incident de nul·litat argumenta que el termini de 13 dies per interposar aquest procediment havia transcorregut amb escreix, ja que l'incident es va interposar quan havien passat més de 3 mesos, sense que la sol·licitud de benefici de justícia gratuïta davant el Tribunal Constitucional pugui tenir efectes suspensius.

- No obstant això, la Sala Civil examina els arguments de fons i conclou que els arguments relatius a la providència del 22 de novembre del 2018, denegatòria de proves, és un argument nou.

- També considera un argument nou l'al·legació respecte del fet que en primera instància no va ser assistida per un advocat, ja que en els procediments de mínima quantia la representació lletrada és facultativa, i, en apel·lació, sí que va ser assistida per un advocat, el qual no va qüestionar la decisió de la Batllia.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i que es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. Com a qüestió prèvia a l'anàlisi dels motius del recurs d'empara i a l'examen de si aquests tenen el necessari contingut constitucional, com exigeix l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, s'ha d'advertir que el recurs d'empara només es pot presentar contra les sentències que desestimen, en fase de recurs, les demandes presentades en un procediment urgent i preferent, contra els autes que desestimen o inadmeten en fase de recurs els incidents de nul·litat o contra les resolucions judicials fermes dictades pel Tribunal Superior de Justícia (article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

3.3. El primer dels motius en què es fonamenta el recurs d'empara, sota una pretesa vulneració dels drets a la jurisdicció i a un procés degut (article 10 de la Constitució) no presenta el necessari contingut constitucional per ser admès per un doble ordre de raons. En primer terme, perquè l'apreciació que un incident de nul·litat s'ha presentat fora de termini quan el destinatari de l'examen de l'incident és el propi Tribunal Superior de Justícia no vulnera el dret a la jurisdicció si s'expliciten les raons per les quals no procedeix la seva admissió i si aquestes raons no són contràries a la lògica ni a la raó. En efecte, la Sala Civil argumenta que la sol·licitud de justícia gratuïta en un tribunal diferent d'aquell que ha de conèixer l'incident no té efectes suspensius, màxim quan la recurrent podia optar entre presentar l'incident de nul·litat o el recurs d'empara, i, si va demanar la justícia gratuïta al Tribunal Constitucional i la va obtenir, era per interposar el recurs d'empara i no per presentar fora de termini l'incident de nul·litat. I, aquesta argumentació no és contrària a la raó o a la lògica, sinó que s'ajusta a les normes processals que exigeixen que sigui el tribunal que ha de conèixer de la demanda, recurs o incident, aquell que decideixi la procedència o no de la justícia gratuïta.

I, en segon terme, tampoc es pot entendre que s'hagin vulnerat els drets a la jurisdicció i al procés degut, produint la situació d'indefensió de la recurrent, perquè la Sala Civil, malgrat considerar extemporani l'incident, va analitzar totes les pretensions que en aquest s'hi contenien per desestimar-

les de manera motivada.

Per consegüent, aquest primer motiu del recurs manca de contingut constitucional per a la seva admissió.

3.4. En el segon motiu del recurs d'empara, la recurrent considera que s'ha infringit els seus drets a la jurisdicció i a un procés degut, perquè la Sala Civil va refusar determinades pretensions que va qualificar d'al·legacions "*noves*".

La recurrent en empara considera que el seu incident de nul·litat es va fonamentar en la denegació de la pràctica totalitat de les proves proposades i que aquesta inadmissió la va situar en indefensió. Reconeix que en el recurs d'apel·lació es va argumentar que les proves proposades els 9 i 23 d'agost del 2018 eren necessàries i que en l'incident de nul·litat va reiterar aquesta necessitat respecte d'aquelles proves, així com de les proves proposades el 2 de juliol del 2018.

Des d'aquesta òptica, en aplicació del cànon de constitucionalitat, res es pot retreure a la Sala Civil, quan segons els principis dispositiu i de congruència que travessen el procés civil, només es poden decidir les pretensions adduïdes per les parts i, per tant, només es podien analitzar aquelles pretensions contra la denegació de prova formulades en el recurs i no intentar en l'incident de nul·litat ampliar l'abast d'un greuge no adduït.

3.5. Pel que fa també a la consideració per part de la Sala Civil respecte al fet que l'argument de la manca de representació lletrada era un argument "*nou*", la recurrent en empara intenta en el seu recurs d'empara explicar la seva actuació processal i manifesta que va actuar segons la bona fe quan va demanar les proves en primera instància sense intenció de perjudicar a l'altra litigant.

Resulta evident que, com sustenta la Sala Civil, l'al·legació és nova en seu d'incident de nul·litat, però, a més, cap pretesa vulneració dels drets a la jurisdicció i a un procés degut es pot haver produït quan la recurrent en empara va decidir actuar per si mateixa, sense postulació lletrada, i amb la voluntat de defensar-se segons la bona fe i la Sala Civil argumenta que en primera instància –al tractar-se d'un procediment de mínima quantia- la postulació lletrada era facultativa i que, en segona instància, ja va ser defensada per un lletrat.

També, des d'aquest ordre d'idees, la manca de contingut constitucional del motiu d'empara resulta patent.

3.6. I, en darrer terme, respecte la sentència de la Sala Civil del 30 de novembre del 2020, la recurrent estima que en no prendre en consideració les circumstàncies concurrents en el marc del procediment de primera instància –la manca d'admissió de totes les pretensions probatòries de forma injustificada i contrària a dret- la va situar en indefensió.

Tampoc aquest motiu gaudeix del necessari contingut constitucional. En primer terme, perquè la recurrent en empara incideix en el defecte de fer supòsit de la qüestió o alterar la realitat fàctica en benefici del seu recurs. Així, argumenta que les proves que va sol·licitar en la instància es van admetre de manera injustificada i contrària a dret, quan no consta que interposés recurs contra la providència del 22 de novembre del 2018 que les desestimava. I, en segon terme, per quant la prova proposada en dates 9 i 23 d'agost del 2018 era extemporània i la recurrent pretenia que es practiqués com a prova per a millor proveir, quan aquest mecanisme no està adreçat a suplir la manca de diligència d'una de les parts en la proposició d'aquesta.

